

ОЦІНКА СОРТІВ ГРУШІ НА СТІЙКІСТЬ ДО ХВОРОБ В УМОВАХ ЗАКАРПАТТЯ

Вереш І.О. Савіна О.І.

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет,
вул. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна*

У сучасних умовах системи захисту в садівництві базуються на максимальному застосуванні хімічних засобів. Фахівці в галузі садівництва дійшли висновку, що стратегії захисту мають ґрунтуватися на максимальній екологізації системи захисту саду, регулюванні чисельності шкідливих організмів із використанням їхніх природних антагоністів, біологічно активних і біологічних засобів. Це дозволяє стабілізувати екологічну рівновагу в садовому агробіоценозі та оптимізувати об'єми застосування хімічних засобів. За дуже мінливих погодних умов останніх років різко змінюється видовий склад хвороб, що потребує перегляду системи захисту при високих температурах та посухи у літній період. Тому обрана тема є актуальною та нагальною.

Вирощування груші і отримання гідного врожаю вимагає уваги і певних знань. Необхідно не тільки правильно доглядати за деревом, але і навчитися бачити перші ознаки ураження, розрізняти характерні для даної культури хвороби і своєчасно вживати необхідних заходів. Серед шкочинних хвороб груші слід виділити найбільш поширені паршу, плодову гниль, буру плямистість та поодинокі - чорний рак, цитоспороз, борошниста роса та бактеріальний опік.

Середня кількість плодів на дерево складала до 60 шт масою від 188 до 203 г, що забезпечило високий урожай сорту Придністр'янка 33,7 т/га, відповідно 29,8 т/га сорту Ноябрська, та сорту Вікторія 20,4 т/га. Нижчим урожаєм характеризувався сорт РХ-12/46, урожай якого складав лише 16,3 т/га.

На початку вегетації 2023 році встановлено збільшення висоти дерев та діаметра штамбу у сортів згідно паспортних і технологічних можливостей. За висотою виділився сорт Ноябрська (325 см) та довжиною однорічних приростів – 59 см. Найбільше однорічних приростів відмічено у сорту Талгарська красуня (15 шт) із середнім приростом 77 см, що для груші є не характерно. Сорт Придністр'янка забезпечив малу кількість пагонів (5 шт) довжиною лише 8 см.

При обстеженні садів груші різних сортів у фермерських господарствах встановлено рівень пошкодження шкідниками сортів груші 2007 року висадки, підщепа ВА-29 залежно від сортових особливостей у середньому за 2021-2022 рр. Сорти Вікторія і Талгарська красуня уразилися на 4,7%. Найменше завдали шкоди хвороби сорту Киргизька зимова (2,6%). Прогресуючими хворобами у 2022 році були парша (3%), плодова гниль (5,5%) та бура плямистість (5,2%).

Аналізуючи вплив факторів дослідів на рівень ураження хворобами груші встановлено важливий фактор сорту – 16,1%, погоди (10,6%) розвитку деяких домінантних хвороб. Фактор взаємодії погода і сорт складав 18,8%, та погода і хвороба 17,7%. Погодні умови дуже впливають на розвиток хвороби і її шкодо чинність, де взаємодія трьох факторів складає 21%.

За результатами регресійного аналізу у червні (пік розмноження хвороб) встановлено тісний від'ємний зв'язок між рівнем ураження і гідротермічним коефіцієнтом. Залежність має лінійний характер і описується рівнянням $y = -1,4429x + 6,4584$, де y – рівень ураження хворобами (%); x – гідротермічний коефіцієнт у червні. Аналізуючи матеріали стану розвитку хвороб у серпні – спад

ураження та кінець вегетації резерваторів відмічено зворотню картину. Залежність має лінійний позитивний характер і описується рівнянням $y = 2,5873x + 3,0505$, де y – рівень ураження хворобами (%); x – гідротермічний коефіцієнт у серпні.

За наступний вегетаційний період нами буде продовжено оцінку сортів на стійкість до хвороб залежно від погодних умов вегетаційного періоду 2024 року. Будуть аналізуватись фактори, які впливають на поширення хвороб.